

Fabian Stang, ordfører, Oslo Høyre:

Det finnes kanskje ikke noe vakrere enn sex i et menneskes liv.

Susanne Wergeland, TV2-sporten

Kan hylle Zlatan for mye, men ikke for en Volvo-reklame. Og ikke for patriotisme. Var for stor for landslaget i 2009. Måtte overtales.

Uetisk oljeforskning?

BERGEN
Forskning som gjør det mulig for oljeselskapene å hente opp mer olje og gass kan bli stemplet som uetisk.

Universitetet i Bergen vil ha svar på problemstillingen fra Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi.

– Klimakrisen gjør forskning for å utvinne mer olje uetisk, mener UiB-professor Peter

M. Haugan. Ifølge Bergens Tidende har Universitetet i Bergen stilt spørsmålet om petroleumsforskning generelt. Derfor vil svaret fra komiteen, som skal være klart i april, ifølge komitéleder og NTNU-professor Øyvind Mikkelsen bli retningsgivende for all petroleumsforskning her i landet. Konkluderer komiteen med at slik forskning er uetisk, vil det kunne få store konsekvenser for norsk oljeindustri.

– Vi har bedt komiteen vurdere de ulike aspektene ved petroleumsforskningen. Det handler om å ta vare på miljø og naturmangfold, men også om velferd. Vi vet at energi er viktig for velferden, ikke minst i fattige land, sier rektor ved UiB, Dag Rune Olsen.

Forskning som direkte eller indirekte tjener oljeindustrien blir i dag drevet på de fleste norske universiteter. (ANB-NTB)

Før nittiåringen kom til verden

SIDEBLICK

D
DEBATT

Jens Olai Jenssen

Oppland Arbeiderblad er en livskraftig nittiåring, som står godt rustet til å møte framtidige utfordringer i et stadig mer krevende marked. Avisen ble født 30. januar 1924. Arbeiderbevegelsen var preget av heftige politiske stridigheter. Kommunistene kapret partiavisen Ny Dag, noe som fikk Arbeiderpartiets folk i Gjøvik til å ta grep og skape sin egen avis, med Johannes Stubberud som første redaktør. Gjennom årene utviklet avisen seg som «den lille manns» talerør i Vestoppland, og etter hvert til en helt dominerende nyhetskanal i regionen. Det er en posisjon mediebedriften fortsatt har. Oppland Arbeiderblad fant sin plass som politisk uavhengig i 1991, slik de fleste andre aviser i gamle A-pressen gjorde. Historien ellers skal jeg la ligge her.

I det norske presselandskapet er Oppland Arbeiderblad en ungdom. Det hadde sin sterke blomstringstid på 1800-tallet, da politiske aktivister trengte et talerør for sin sak, slik Johan Castberg og hans radikale nettverk gjorde. I historiens lys framstår sakføreren fra Gjøvik som regionens mest betydningsfulle politiker. Men castbergianerne har også en sentral plass i norsk pressehistorie, før og etter forrige århundreskifte. De var både ivrige, frekke og dristige. Deres mest halsbrekkende prosjekt kom 2. juli 1889, gjennom oppstart av Arbeiderbladet, organ for Oplandenes fælles arbeiderforening. Begrunnelsen for en ny arbeideravis var åpenbart misnøye med Venstres hovedorgan, Oplandenes Avis, som kom på Hamar, stiftet av Ole Arvesen. Han var både redaktør i avisen og lærer ved Sagatun folkehøgskole. Bjørnson var en ivrig skribent også her, sammen med Johan Castberg, som var Kristiania-korrespondent fra 1882 til 1887. Men Arvesen var ikke radikal nok. Det måtte et nytt organ til. Arbeiderbladet ble først utgitt på Kongsvinger,

FEIRET: Oppland Arbeiderblad er en livskraftig nittiåring, som fortjener å bli feiret. På bildet: Dag Nestaker, Frode Klevrud og Tonje Sagstuen med spesialutgaven som markerte avisens bursdag. Foto: Brynjar Eidstuen

men senere flyttet til Hamar, og derfra til Gjøvik. Avisen hadde hele Oplandene som nedslagsfelt, noe som skapte betydelige distribusjonsproblemer. Bladet gikk inn 29. mars 1892.

Venstreavisene Gjøviks Blad og Samhold dominerte pressebildet i Gjøvik på slutten av 1800-tallet. Høyre fikk sitt første talerør i 1890, Kristians Amts Blad, som både var for union med Sverige og imot alminnelig stemmerett. Bladet kunne ikke utstå radikale krefter. Bjørnstjerne Bjørnson ble kalt «den snart sprækkferdige åndstyran og store frasehelt». Den gikk inn etter ett år. Høyres ildsjeler i byen ga ikke opp. 1. juli 1893 ble Oplændingen løftet fram som «et måteholdt og konservativt blad for Vestopplandene». Oplændingen skiftet til stadighet redaktører, og fikk aldri noen stor utbredelse eller innfly-

telse. Avisen ble etter mye bråk overtatt av boktrykker J. O. Hovi, og etter hvert solgt videre til den radikale læreren Karl Kløvstad, som i sin første utgave 4. januar 1901 erklærte Oplændingen som et «helt ut selvstændigt og uafhængigt Organ, der ikke skal vige tilbage for at sige Sandheden». Uavhengigheten varte ikke lenge. Kløvstad dannet et aksjeselskap med Castberg og Alf Mjøen som medeiere. Oplændingen ble talerør for Arbeiderdemokratene, castbergianernes nye parti. Eierne satset friskt. Fra 1903 kom Oplændingen som dagsavis. Men 29. januar 1904 ble boet levert på tvangsauksjon. Kløvstad trosset motgangen. Fire uker etter konkursen startet han Oplandet, som først ble gitt ut i Gjøvik og senere flyttet til Hamar. Fra 14. juli samme år kom Oplandet ut som «et rent venstreblad», i Hamar. Oplandet ble slått sammen

med en langt mer radikal avis i Elverum, Glåmdølen, som Arbeiderdemokratene startet høsten 1921, i raseri over at deres egen avis, Østlændingen, ble kjøpt av Landmannsforbundet.

Venstreradikalernes hovedorgan de første årene etter 1901 var Østlændingen, som Olav A. Eftestøl hadde grunnlagt. Men fra 2. september 1904 kom Velgeren i Gjøvik som et «Folkeblad for Oplandene», med stoff fra hele regionen og som nytt kamporgan for Castberg og Arbeiderdemokratene. Det politiske ståsted var definert som radikal unionsmotstand, demokratisk nasjonalisme og sosialpolitisk reformiver. Velgeren tordnet mot Gjøviks Blad og Samhold, som etter avisens mening hadde sviktet sine radikale ideer og «kun hadde venstrenavnet tilbake». Det hører til pressehistorien at Dr. Hans Volckmar som

i starten var Velgerens disponent og politiske leder, i 1907 flyttet til Oslo for å bli redaktør i Dagbladet. Han og Castberg spilte fortsatt på lag, og mer enn det. «Etter hver dag å ha sittet i sitt departement eller i Stortinget formiddag og ettermiddag, etter å ha skrevet, talt og konferert hele dagen, pleide han (Johan Castberg) om aftenen å diktere til redaktør Volckmar neste dags redaksjonsartikkel i Dagbladet», skriver sønnen Frede Castberg i sin bok «Minner». Dagbladet var som et husorgan for Castberg og andre opposisjonelle venstremenn.

Mediene fungerer i en svært krevende brytningstid. Men de som opplever turbulensen i markedet som tyngre og tyngre, kan trøste seg med at det meste var verre i riktig gamle dager. I tiårene før og etter at Oppland Arbeiderblad kom til verden.